

TANTÁRGYI TEMATIKA

Tantárgy neve: Egyetemes állam- és jogtörténeti gyakorlat I.	Tantárgy Neptun kódja: AJJOT272N1 (nappali) AJJOT272L1 (levelező) Tárgyfelelős intézet: Jogtörténeti és Jogelméleti Intézet Jogtörténeti Tanszék Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Petrasovszky Anna, egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): Dr. Koncz Ibolya Katalin, egyetemi docens, Dr. Lehotay Veronika, egyetemi docens	
Javasolt félév: 1. őszi félév	Előfeltétel: -
Óraszám: nappali: 2 óra / hét levelező: 2 óra/félév	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 1	Munkarend: nappali/levelező
<p>Tantárgy feladata és célja: Az EGYETEMES ÁLLAM- ÉS JOGTÖRTÉNETI GYAKORLAT I. tantárgy célja egyrészt az Egyetemes állam- és jogtörténet I. főtárgy tematikáját anyag követő módszerrel kiegészítse, gyakorlati oldalról világosítsa meg a főtárgy előadásain elhangzott elméleti felvetéseket. Másrészt a főtárgyi előadáshoz kapcsolódóan felépített tematika szerint a fontosabb, részletesebb elemzést kívánó anyagok kis csoportokban történő elemzése. A hallgatók otthoni készüléssel, valamint a tanórákon való aktív részvétellel sajátítják el a gyakorlat anyagát.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> T2, T5, T7, T10, T12, T16, T18 <i>képesség:</i> K1, K4, K9, K10, K14, K19, K26 <i>attitűd:</i> A1, A2, A4, A5, A6, A18 <i>autonómia és felelősség:</i> F1, F3, F4, F5</p>	
Tantárgy tematikus leírása:	
<p>A gyakorlati időpontok meghatározásánál kiemelten figyelmet fordítunk a főtárggyal való összhangra, és arra, hogy a tankörök számára – bár más napokon kerültek meghatározásra a gyakorlati órák – azonos tempóban biztosítsuk a tárgy tematikus leadását, valamint minden hallgató azonos héten teljesíthesse zárhelyi dolgozati követelményt.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Félévi feladatok megbeszélése, Bevezetés, tantárgyi követelményrendszer ismertetése 2. Az államhatalom keletkezésének történeti magyarázatai. A jog keletkezésére, fogalmának meghatározására irányuló kísérletek áttekintése. 3. Az ókori kelet államának és normarendszerének általános jellemzői. 4. A hellén világ általános jellemzői. Az ógörög államfejlődés főbb tendenciái. Az ógörög jog sajátosságai. 5. A középkor fogalma, a hűbériség és rendiség általános jellegzetességei. 6. Magánjogi intézmények és jogelvek a középkorban. 7. Zárhelyi dolgozat Tankönyvi 1-11 tételek (főtárgynál megadva), és Önellenőrző kérdéssor I. részéből 5 kérdés megválaszolása 8. A germán időszak társadalma, közszerkezete. A frank államszervezet, Nagy Károly állama. 9. A germán és frank jogrendszer 	

10. **Zárthelyi dolgozat** Tankönyvi 12-22 tételek (főtárgynál megadva) és az Önellenző kérdésor II. részéből 5 kérdés megválaszolása
11. Az angol rendi alkotmány jellemzői. A rendi állam és jog sajátosságai Franciaországban. A hűbériség és rendiség jogtörténeti vonatkozásai Közép-és Kelet-Európában
12. Az európai abszolutizmus és felvilágosult abszolutizmus főbb alkotmánytörténeti jellemzői
13. Az amerikai alkotmány általános jellemzői.
14. 2019. 12. 15., 16. - Pótzárthelyi dolgozatok írása.
15. Félév zárásával kapcsolatos technikai feladatok megbeszélése

Önellenző kérdésor

EGYETEMES ÁLLAM- ÉS JOGTÖRTÉNET I.

2021/2022. tanév I. félév

Tankönyvi anyag: *Bónis-Gönczi-Koncz-Stipta: Egyetemes állam- jogtörténet* (2. bővített és átdolgozott kiadás, Patrocínium kiadó, Budapest, 2019.)

I.

13-29., 93-102, 159-174. old.

1. Határozza meg milyen kulturális örökséget hagytak az utókorra az ókori Hellasz földjén szerveződő társadalmak?
2. Mit jelent a *maritimitás*?
3. Milyen típusú államalakulatok jöttek létre az ókori Görögország területén?
4. Vázolja az ókori görög történelem kronológiáját, és jellemezze az előidők (prehistória) egyes alkorszakait!
5. Sorolja fel Spárta államszervezetének jellegadó vonásait!
6. Mit tud Lükurgosz „*nagy rhétrájának*” érvényesüléséről?
7. Mi volt a spártai nevelés célja és mi jellemezte módszereit?
8. Mi a *krüpteia*?
9. Mi volt az *areioszpagosz*?
10. Határozza meg a *timokrácia* fogalmát, rendszerét!
11. Ki vezette be és mire szolgált a „*graphé paranomón*”?
12. Jellemezze Athén államberendezkedését a Kr.e. V. században!
13. Mi volt a *heliaia*?
14. Mikor lehetett *graphét* és mikor *dikét* emelni a görög per jog szerint? Mi volt ezek következménye?
15. Milyen szervek folytattak ítélkező tevékenységet az ókori Hellaszban?
16. Ismertesse a görög per lefolyását!
17. Mit értünk *atimia* alatt? Milyen jogsértések esetén kaphatott valaki ilyen büntetést?
18. Mi az *androlepszia*?
19. Mire szolgált a *proxénia* intézménye?
20. Milyen nemzetközi jogi intézmények csirái alakultak ki a görög poliszokban?
21. Mit jelent a *ius commune*?
22. Mit értünk *privilegium fori* alatt?
23. Mit nevezünk *glossának* a középkorban?
24. Határozza meg, mit jelentett a középkori jogrendszerben a *summa*?
25. Hogyan lehet csoportosítani a *summákat*?
26. Határozza meg a *ius commune* fogalmát!
27. Mi volt a *societas*?
28. Ismertesse a *dominum duplex* rendszerét!
29. Mi a középkorban használt *pactum nudum* öt definíciója?
30. Mi a meghatározása a glossátorok szerint a *pactumnak*?
31. Kik fejlesztették ki a *rebus sic stantibus* klauzuláját?

32.Mit jelent a *facultas agendi* kifejezés?

II.

109-143.; 149-158. old.

1. Milyen korszakokra bontható a francia alkotmánytörténet?
2. Mit takar a *castellania* kifejezés?
3. Hogy épül fel a hűbéri rendszer Franciaországban?
4. Mit jelent a *primus inter pares* kifejezés?
5. Sorolja fel a központi igazgatás szerveit!
6. Mi volt a párizsi parlament?
7. Ismertesse a francia rendi gyűlések négy típusát!
8. A francia abszolutizmus államszervezeti sajátosságai?
9. Sorolja fel és jellemezze a francia rendi korszak jogforrásait!
10. Ismertesse a francia családjog szabályait a középkor időszakában!
11. A francia dologi és kötelmi jog jellegzetességei
12. Milyen jogintézmény a „*király 40 napja*”?
13. Mi volt jellemző a középkori francia eljárásjogra?
14. Ismertesse Julius Caesar véleményét a germánokról!
15. Mit írt Tacitus a germánokról?
16. Ismertesse a germán közszervezet egységeit!
17. Mit tartalmazott a germán családfő *Munt* hatalma?
18. Mit jelent a *Thing* és milyen feladatai voltak?
19. Milyen tulajdonforma a *beneficium*?
20. Mit jelent a frank uralkodó *Bann*-joga?
21. Milyen központi tisztségviselők működtek a frank államban?
22. Milyen helyi szerveket ismerünk a frank államban? Milyen közös vonások figyelhetők meg a frank grófság és a magyar királyi vármegyék között?
23. A germán és frank jogforrási rendszer
24. Bíróági szervezet és ítélkezési gyakorlat a germán és a frank korszakban
25. Kik voltak azok a jogtudósok, akik a város jogtörténeti meghatározásával foglalkoztak?
26. Ismertesse a középkori város jogtörténeti ismerveit Gerhard Dilcher felfogásában!
27. Milyen alkotóelemek adják a városi jog anyagát?

III.

143-148.; 175-200.; 373-376. old.

1. Ismertesse a német hadipajzsrendszert!
2. Periodizálja a Német Birodalom alkotmánytörténetét!
3. Ismertesse a Birodalmi Gyűlés összetételét és működési rendjét!
4. Szokásjogi gyűjtemények a Német Birodalomban
5. Mit tud a *Majestas Carolinaról*?
6. Az angolszász jogi konzervativizmus jellegzetességei és az angolszász jog recepciója
7. A X. századi helyi igazgatás jellemzői Angliában
8. A XI. századi angol hűbériség jellemző vonásai
9. Ismertesse Hódító Vilmos szerepét az angol igazgatás átalakulásában
10. A *common law* jelentéstartalma
11. Ismertesse a *common law felsőbbíróságok* hármas rendszerét a XIII-XIX. század között
12. A XIV. századi *jury*- (*zsűri*-) *eljárás* jellemzői Angliában
13. A *common law* forrásai
14. Ismertesse a *Magna Charta* kiadásának körülményeit és a dokumentum tartalmát

15. A parlament kialakulása Angliában
16. Az angol parlament szervezete és hatásköre
17. A bírósági szervezet módosulásai az angol abszolutizmus idején
18. A római jog befogadásának „korszakai” az angol jogrendszerben
19. Jellemezze a XVII. századi angol alkotmányfejlődés 6 főbb eredményét
20. A XIX. századi büntető anyagi jogi és eljárási reformtörvények rendelkezései
A kabineti kormányzás jellegzetességei

IV.

212-252; 395-422.

1. Mit tartalmazott a Függetlenségi Nyilatkozat?
2. Mit tartalmazott az „amerikai Bill of Rights”?
3. Jellemezze a Konföderációs Cikkelyeket!
4. Mi jellemezte a „paternalista” politikát?
5. Mit tartalmazott az Északnyugati Ordinance?
6. Milyen álláspontot foglalt el Lemuel Shaw?
7. Miről rendelkezett a Kansas-Nebraska Act?
8. Mit tartalmaztak a fekete kódexek?
9. Mit jelent a „due process” elve?
10. Mit jelent a „megkülönböztetett, de egyenlő szolgáltatások” elve?
11. Jellemezze a jogi realizmus főbb tételeit!
12. Milyen változások következtek be a New Deal idején a jogászi hivatás területén?
13. Jellemezze a „substantive due process” korszakát!
14. Etimológiai értelemben honnan ered Európa neve?
15. Európa kulturális egységként milyen történelmi korszakokra bontható?
16. Milyen egységsítési terve volt Podjebrád Györgynek?
17. Milyen típusú államokat hozott volna létre Sully hercege?
18. Mit fogalmazott meg Kant az Örök béke című művében az államközi szerződésekről?
19. Ki írta Az általános béke iedája című művet, és az államok tekintetében mi a fő mondanivalója?
20. Mit tartalmaz Krause Alapszerződés című műve?

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

A félév során két zárthelyi dolgozat megírására kerül sor a tantárgy tematikus leírásánál megadott témakörökből, amelynek értékelése öt fokozatú jeggyel történik.

A hallgató szóbeli órai teljesítése a félévközi értékelés részét képezi. A szóbeli teljesítménnyel szembeni elvárások: latin jogi szöveg (szóösszetétel/szakkifejezés, mondat/jogelv) nyelvtani, kontextuális és jogdogmatikai értelmezése, grammatikai használata. Egy-egy a jogtudomány latinságára vonatkozó kultúrtörténeti-jogtörténeti témakör önálló feldolgozása és prezentálása.

Gyakorlati jegy teljesítésének módja, értékelése:

*A tantárgy teljesítése az **aláírás** valamint az öt fokozatú értékelés szerinti **gyakorlati jegy** megszerzésével történik.*

*Az **aláírás megszerzésének**: a tantárgy gyakorlati jellegénél fogva a szemináriumi órák látogatása, amelyek alól igazolatlanul csak 1 alkalommal kérhet az oktatótól felmentést a hallgató. Az egy alkalomnál több igazolt, valamint igazolatlan hiányzás beszámolási kötelezettséget von maga után. A beszámolás szóban, legkésőbb a szorgalmi időszak utolsó hetéig lehetséges.*

*A **gyakorlati jegy** az írásbeli zárthelyi dolgozatok és az órai szóbeli teljesítés értékelésén alapul. Jeles érdemjegy eléréséhez a tananyag legalább 90%-os, a jó érdemjegy eléréséhez a tananyag 80%-os, a közepes érdemjegy eléréséhez a tananyag 70%-os, az elégséges érdemjegy eléréséhez pedig a tananyag 60%-os elsajátítása a kívánatos.*

A gyakorlati jegy elfogadásához mindkét írásbeli zárthelyi dolgozat legalább elégséges érdemjeggyel történő értékelése szükséges. A félévközi szóbeli teljesítés gyakorlati jegybe történő beszámításának aránya 10%.

A gyakorlati jegy pótlása: a tanulmányi szabályzat alapján a szorgalmi időszakban a pótlásra megadott időpontban, a vizsga időszak első kéthetében pedig a Neptun rendszerben feltüntetett gyakorlati jegy pótlására kijelölt vizsgaalkalmakkor kerülhet sor.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további / sajátos módok, jellemzők: előadás, magyarázat, tematikus prezentáció/szemléltetés, tréningmódszertan: frontális szemináriumi munka, interaktív és kooperatív oktatási módszer, megbeszélés, vita, páros-csoportos hallgatói munka, hallgatói kiselőadások, önálló hallgatói munka alkalmazása

Kötelező irodalom:

1. **Bónis-Gönczi-Koncz-Stipta: Egyetemes állam- jogtörténet** (2. bővített és átdolgozott kiadás, Patrocínium kiadó, Budapest, 2019.
2. **Ruszoly József:** Európai jog- és alkotmánytörténet. Opera Iurisprudentiae. I. (Szerk.: Balogh Elemér) Pólay Elemér Alapítvány. Szeged, 2011. 539. p.
3. **István Stipta:** Die vertikale Gewaltentrennung. Verfassungs- und rechtsgeschichtliche Studien. Ungarische Rechtshistoriker (Red.: Barna Mezey) 2. ISBN: 963-9567-99-X. Gondolat Verlag Budapest, 2005. 332 p.

Ajánlott irodalom:

1. **Kajtár István:** Egyetemes állam- és jogtörténet I. Budapest-Pécs: Dialóg Campus, 1998. (Dialóg Campus tankönyvek). 175 p.
2. **Horváth Pál** (szerk.) Bevezetés az egyetemes állam- és jogtörténet forrásaiba - Állam- és Jogtudományok (J 1-431) Budapest, 1999.
3. **Reiner Schulze** (ed) Europäische Rechts- und Verfassungsgeschichte. Berlin, 1991.